

Naročnina
\$2.00
na leto.

"Clevelandska Amerika"

609 ST. CLAIR AVE. N. E.
CLEVELAND, OHIO.

STEV. 51. No. 51.

CLEVELAND, OHIO, V TOREK, 29. JUNIJA 1909.

Vol. II. LETO II.

Ameriške vesti.

IZ SLOVENSKEGA NASELBIN.

DOPISI.

— ELY, Minn., 23. junija. — Naš č. g. Rt. Rev. Jozef F. Buh je dne 17. junija v Vermilion, indijanske rezervaciji blizu Tower, Minn., 17tim indijanskim otrokom podelil prvo sv. obhajilo in sicer 11. dečkom in 6. dekletam. Indijanci intajo tam svojo šolo in kapelico, v kateri opravljajo misijonsko službo naš č. župnik.

— Rojak John Samuth, tukajšnji policijski načelnik se je te dni mudil v Little Falls, Minn., kjer se je vršila konvencija "Katoliških borštarnjev". Zastopal je tukajšnje Slov. društvo sv. Franciška K. B.

— Mladeniško pod. društvo sv. Alojzija, je imelo dne 20. junija prvo volitev odbora. Izvoljeni so bili sledeči: Matevž Zgonc, preds.; John Glavan, podpreds.; Jos. J. Peschel, taj.; Anton Hrovat, zapisnikar; Jos. Henigman, blagajnik; John Anžič, Andrej Hiti in Domijan Mestnik, gospodarski odbor. Slovenski mladeniči so vabljeni, da v to društvo pristopijo.

— Slovenska delavska zadruga prodajalna je začela te dni z prodajanjem groblarje v John Bartolovem posloju na Sheridan cesti. Kakor se sliši jim gre precej dobro, tako je prav, le tako naprej. Čuje se pa, da jim tukajšnja trgovska zveza dela preglavice s tem, da jim ne pusti dobavljati blaga z Dulutha.

Dandanes je že tako, vse gre čez ubogega delavca, kapitalist in nazadnje še trgovci. Vse je v uniji, samo ubogi delavec ne sme imeti nobene zveze, da bi si pomagal do svojega blagostanja.

Rojaki, krepko se poprimite sedaj, ko so nam pokazali, katere poti se držite, da si zagotovite svoj delež. Začetek je res težak, posebno pri takem podjetju. Želimo vam obilo uspeha, v Vašem hvalevrednem podjetju.

ELY, Minn., 25. junija. — Dne 28. junija se začne v rudniku Zenith delo z vso paro, tudi več naših rojakov, ki so bili dalje časa brez dela, dobe sedaj zaslužek.

Gospod Franc Smaljec, bivši organist v Forest City, Pa., nam naznanja, da je dne 23. t. m. odpotoval v staro domovino. Želimo mu srečno pot in hitri povratek.

Jos. J. Peschel.

ELY, Minn., 24. junija. — Dolgo ni bilo iz naše mirne naselbine, nič čuti v Vašem cenji. listu. Tu nekaj malega.

Na predvečer sv. Janeza Krstnika je imelo nekaj tukajšnjih slovenskih gostilničarjev, lepo in prijetno zabavo v prostorih Slovenskega Pavilijona.

Povabljenih je bilo mnogo prijateljev in po šegi naših starih, sta gorela dva kresa. Da ni bilo suho grlo, se samo ob sebi razume. Zabavali smo se po noči v noči in g. J. Peschel je imel ob ti priliki jako lep nagovor na vse priučeno, v katerem je ocenjeval slovensko gostilništvu in naše dolžnosti do rojakov; nadalje se je v lepih besedah zahvalil gospodom sponzorjem za njih fino in okusno postrežbo in jim klical: Na mnoga let! Ploskanje se kar ni hotelo raditi, na ta radostni dan je bilo še kosarec svežega kruha, odpravljeni pa niso

piva in s zadovoljstvom vseh, se je zabava vršila naprej. Ker si človek v teh soparnih dneh rad večkrat svoje suho grlo potolaži, priporočam, da se nam še kaj slane priredi, še Paulihata povabimo v našo lepo naselbino, zagotavljamo mu, da mu ne bi nikoli žal—če pride. Tudi njegovemu balonu privoščimo pečenke in sicer v taki meri, da se bo od nje kar svetil. Pa oprostite, g. urednik, da sem jo nazadnje tako "špansko" zasukal.

GOSPA GOULD ZMAGALA.

Bo ločena in povrh še dobila tri tisoč dolarjev na mesec.

NEW YORK, 26. junija. — Včeraj se je tu odločilo o tožbi gospe Gould zoper svojega moža. Pri tej priliki je prišlo marsikaj na dan, kar se godi pri takozvanih "boljših ljudeh." Gould je izšla iz boja kot zmagoviteljica. Sodnik je naznanil, da ji njen mož ne more dokazati tistih "pikantnih" stvari, ki jih je našel in ki se gode pri "ta boljših" ljudeh. Dovolila se ji je ločitev zakona in zraven dobi še mesečno \$3,000. Gould je za svoje "potrebe" zahtevala \$125,000 na leto.

BAKRENI KRALJ OBDOLŽEN.

NEW YORK, 26. junija. — Bakreni kralj, Arthur P. Heinece, je bil danes od porotnikov spoznan krivim, da je kršil zakon, ko je rekel, da je knjige United Copper Co. "zginile," a se je dokazalo, da jih je skrnil sam. Obsojen je bil na \$500 globe ali pa tri mesece zapora. Njegov odvetnik, Robinson Heinece, tudi večkratni milijonar, je bil ravno radi tega prestopka danes obsojen v globo \$250.

GROZNO PRIZNANJE.

Deček umoril svojega brata in ga pokopal še živega.

MODESTO, Cal., 27. junija. — Dvanajstletni deček, Cecil Hopkins, je danes priznal policiji in starišem grozno dejanje, ki ga je storil nad svojim šestletnim bratcem Teodorom. Brata sta se malo skregala, nazadnje je prišlo do tepeža. Svojega brata je potem iz jeze ustrelil in iz strahu, da bi stariši ne izvedeli njegovo početje, je še živega brata pokopal v zemljo in to jako globoko. Deček je policiji vse priznal in pokazal prostor, kjer je zakopal truplo; policija je prostor pregledala in izkopala umorjenega dečka in dognala, da je bil nesrečnež še živ pokopan.

PROTI TOBAČNEMU TRUSTU.

Trust ogoljufal ljudstvo za milijone.

WASHINGTON, 27. junija. — V čerajšnji seji senata, je imel državni senator Beveridge jako dolg in pomenljiv govor za nepoučeno ameriško ljudstvo. Zahteval je, da se zavrti tobaka narede večji in sploh da se popolnoma spremene, ker sedaj tobakni trust ljudstvo naravnost v obraz goljufa. Beveridge je izjavil, da je American Tobacco Co. v času španjskoameriške vojske, zavrtke spreminila in ga naredila mnogo manjšega, a tobak je ostal pri isti ceni. Tudi se je takrat navedel na tobak neki poseben davok, ki je sedaj zopet odpravljen, odpravljeni pa niso

manjši zavrtki. Tako je trust ameriško ljudstvo v teh letih ogoljufal za milijone in milijone dolarjev.

Zbornica je tudi dovolila svoto \$10,000,000, ki je potrebna za novo ljudsko štetje.

STAVKA.

Tri tisoč uslužbencev cestne železnice stopilo združeno v stavko.

PITTSBURG, 26. junija. — Na nekem mnogostevilno zbranim shodu uslužbencev cestne električne železnice, bor, sporazumno z vseni uslužbenci, sklenil, da se stavka nadaljuje, ker je družba vse predloge kratkoma zavrnila. Stavka tri tisoč uslužbencev cestne električne železnice.

TAFT IN DIAZ.

Oba predsednika se snideta v El Paso, Tex.

WASHINGTON, 26. junija. — Predsednik Taft si želi, da bi na svojem potovanju na Pacifik in v južne države se sestal s predsednikom Meksike, gospodom Diazom. Pogajanja so se že pričela in sicer se je kraj sestanka do sedaj določil v mestu El Paso v državi Texas. Sestanek obeh predsednikov ima veliko politično ozadje, ker je še vedno mnogo vprašanj med Združ. državami in Meksiko ostalo nerešenih in ki so jako košljive.

KRŠILI ANTI-TRUSTOV ZAKON.

Morajo plačati \$57,000 kazni.

KANSAS CITY, Mo., 27. junija. — Danes se je v tukajšnjem okrožnem sodišču odločilo kakšna kazen zadene kršitelje proti trustnega zakona za govedo. Trades Live Stock & Commission Co. je bila obsojena na \$19,000 globe, ker je prestopila zakon in bojkotirala družbo Trades Live Stock Exchange. Sodnik je izjavil, da je po zakonu primoran svoto \$19,000 potrojiti, torej znaša \$57,000.

ITALIJANI NA PRVEM MESTU.

Največ naseljencev pride iz dežele polente.

NEW YORK, 27. junija. — Iz Italije še vedno pride v Zdr. države največ naseljencev. V zadnjih devetih mesecih je prišlo iz Italije 148,025 naseljencev; zadnjega meseca maja jih je prišlo 28,058. Razen tega je meseca maja dospelo v New York še 12,353 Poljakov, 7,455 Nemcev, 6,953 Ircev, 6,231 Skandinavcev, 8,434 Angležev in 5,755 Abrahamovih sinov. 5,834 oseb je bilo učiteljev, profesorjev, glasbenikov, akrobatov in igralcev. Izračunih obrtnikov je bilo 52,983; od 44,723 naseljencev, jih je ostalo v državi New York 125,082. Pennsylvania 72,407, Illinois 36,626, Massachusetts 29,446, New Jersey 25,434, Ohio 19,181, Texas 11,688, California 11,155 oseb.

Inozemstvo.

MAROSKI SULTAN OSTAL ZMAGALEC.

TANGER, Maroko, 26. junija. — Sultanove čete so imele danes večji boj z razbojniškimi vojniki, katere vodi poglavar Roghis in bile danes pred mestom Fezom popolnoma premagane in zapodene v beg.

Roghis je nasprotnik sedanjim maroški vladni in sultanu, po katerem mestu mu blepi srce.

PROTI LOTERIJAM.

V 18 mesecih morajo biti vse odstranjene.

PARIZ, 27. junija. — Vlada je parlamentu včeraj predložila predlog, da se v celoti Franciji odpravi vse loterije. Če bo predlog sprejet in postal zakon, ne bo v Franciji čez osemnajst mesecev nobene loterije več.

MINISTER TAT.

PETROGRAD, 27. junija. — Senat je prejšnjega ministra za poljedelstvo, "barona" Teodora Nikotina, obdržal, da je v času ko je bil minister ogoljufal vladno (pravzaprav kmeti), za več milijonov dolarjev. Gozdove je prodajal čifutom za visoke cene pod roko. Tudi pridejo še druge goljufije na dan, ki so mogoče samo v Rusiji.

VELIKANSKO PREMOŽENJE.

Mladoturki zahtevajo prejšnjega sultana nakopičene milijone; denar je v neki nemški banki.

CARIGRAD, 27. junija. — Danes se je tu zvedelo, da premoženje odstavljene sultana Abdul Hamida presega prejšnjo visokost. Ujeti sultan ima v nemški državni banki naloženih nič manj kot \$21,500,000. Vlada se sedaj posvetuje, kako dobiti ta denar, da se ga porvne turški državi nazaj. Potom zakona nemorejo priti do denarja, težko je pa tudi pričakovati, da bo odstavljeni sultan sam to velikansko premoženje prepustil novi vladni—novim pozeruhom.

HOTELI ODPELJATI MILIJONARJEVEGA BRATA.

BAKU, 27. junija. — Brata tukajšnjega milijonarja in lastnika petrolejskih vrelecev, Rylskija, so neznani roparji na cesti vjeli in ga odvedli v gore. Nato so sporočili njegovemu bratu, da ga proti visoki denarni odškodnini izpuste na prostoto. Brat ujetega, milijonar Rylski, je stvar naznanil policiji, kateri se je po trdopornem zasledovanju posrečilo roparje uloviti in rešiti milijonarjevega brata.

CESAR FRANC JOŽEF OD LIKOVAL FEJERY-VARY-JA.

Zlati jubilej.

DUNAJ, 27. junija. — Veliko čast je prejel višji poveljnik Geca baron Fejervary, nekdanji ogrski ministrski predsednik in minister za deležno brambo. Povod temu je bil, ker je ta dan preteklo petdeset let, odkar je bil v krvavi boju z Italijani, za kar je bil odlikovan z redom Marije Terezije. Na čast slavljenca se je priredil velik gala-banket, katerega je predsedoval cesar in drugi višji dostojanstveniki in politiki. Cesar je pri tej priliki podelil grofu baronu Fejervaryju briljantno in v lepi napitnici se spominjal krvavih dogodkov in hrabrosti Fejervaryja. Tudi nemški cesar Viljem je slavljenec telegrafičnim potom čestital. Kaj pa tisti reveži, ki so radi Lahov sedaj brez rogov in rok, in ti, ki so dali življenje za domovino?

DON CARLOS PRED SMRTJO.

Že dolgo časa bolan. MADRID, 26. junija. — Iz

mesta Vazeze, Italija, je došla danes tu sem brzojavka in poročilo, da je Don Carlos, drugi španski prestolonaslednik v zadnjih zdihljajih. Carlos že dolgo časa boleha. Zadnje dni se mu je pa zdravje tako poslabšalo, da nimajo zdravniki več upanja, da ga rešijo smrti. Tu, v Španiji, mislijo privrženci Don Carlosa, kralja Alfonza pripoznati, a vendar v parlamentu sestaviti zase posebno stranko, kot jo ima takozvani "Centrum" v nemškem parlamentu v Berlinu.

BODOCI AVSTRIJSKI PRESTOLONASLEDNIK ZAROČEN.

DUNAJ, 26. junija. — V dvornih krogih z vso resnostjo govore, da se je bodoči avstrijski prestolonaslednik, nadvojvoda Franc Jožef, zaročil, in sicer z nadvojvodinjo Elizabeto, Franco iz Toskane, vnukinjo cesarja Franca Jožefa I. Poroka da se bo vršila v mesecu februarju. Mladi nadvojvoda je rojen 17. avgusta l. 1887, in je najstarejši sin umrlega nadvojvoda Otona. Nadvojvodinja Elizabeta, zaročenka, je rojena 27. januarja, 1892, in je najstarejša hčerka nadvojvoda Salvatorja in hčerka nadvojvodinje in princezine Marije Valerije, najmlajše hčerke cesarja Franca Jožefa.

KAPITALISTI SO KRIVI.

Pridejo pred sodišče.

BERLIN, 26. junija. — Vsakemu čitatelju je še v spominu dan nesreče v rudniku Radboh v Nemčiji, na Westfalskem lanskega leta meseca aprila. Usmrčenih je bilo 360 delavcev v rudniku. Take velike nesreče še ni videla Nemčija. Med delavci je zavladal tak strah, da so se nekateri z družinami izselili iz kraja nesreče in si poskušali drugod dela. Ubogih vdov in sirot ni nihče od najemnikov rudnika hotel poznati, češ, mi nismo "krivi," ne damo tudi nobene odškodnine. Vlada je uvedla preiskavo in sedaj se je dognalo, da so nesreče krivi edini in sami kapitalisti, lastniki velikega rudnika, kar niso zadostno skrbeli za varnost in druge naprave za delavce. Njih malomarnost in preziranje do življenjskega stroja je tu povzročilo nesrečo, ki jo nikoli ne pozabijo prizadeti. Gospodarji rudnika so poklicani pred sodišče.

PRODALJALCI ŽIVEGA BLAGA.

— Policija vsak dan zaloti kakšnega pustolovca, ki se bavi s živim blagom. Od brivca Wan ženo so pripeljali iz Youngstowna v Cleveland. Rekla je, da se piše Celia Davis. Policija temu imenu ni vrjela in predstavila jo je raznim zasebnim in lastnicam zloglasnih hiš in te so jo spoznale, da se piše Grace Wan, torej žena brivca Wan. Žena je nazadnje izpovedala, da jo je mož priganjal, naj kaj zasluži in tako je šla v to grdo kupčijo. Proti Wanu ima policija že toliko materijala, da se ga izžene iz Zdr. države gotovo. On pravi, da je iz Canade, nekdo pa zatrjuje, da je prišel z njim skupno iz Evrope. Policija pa pravi, da naj bo od koder si hoče. Iz Amerike bo moral iti.

SICINSKEGA OBTOŽBA POTRJENA.

DUNAJ, 25. junija. — Kasiskoo nadsodišče, je ovrglo pri tožnico radi morila Miroslava Sicinskega in potrdilo prvo sodbo. Miroslav Sicinski je 12. aprila l. l. umoril iz političnih ozirov, grofa Andreja Potockega, guvernerja Galicije. Sicinski je bil visokošolec, po narodnosti, Rusin.

NOVI KABINET.

Lukacz "prihodnji mož".

DUNAJ, 25. junija. — Kabinet Weckerla je padel in cesar je demisijski ministrom sprejel nov kabinet izročil dr. Ladislavu Lukaču. Če se novemu možu ne posreči dobiti za vladno večino, bo gotovo državni zbor razpuščen in se bo prihodnjih volitev po novem volilnem sistemu.

Mestne novice.

CLEVELAND JE TIH.

Delo časopisja.

— Ali ne čutiš, da so oblasti v Clevelandu nekaj zvenečega prepovedale? Vedno in vedno je v Clevelandu bolj tiho. Nazadnje se bomo morali tako obnašati, kot v kakih nedeljskih šoli. Posebno so se naši mestni očetje potrudili z zakoni za 4. julij. Tudi najmanjši kanonček ne sme počiti, kaj šele cela "patrona" ali revolver. Tudi italijanski prodajalci popa in drugih takih zapeljivosti otrok več ne slišimo z zvonic trobiti, a najbolj slave vredno je pa gotovo to, da se krivonosni kom prepovedali njih čifutsko zavijanje kot: apples, potatoes, bannanos; to hoče višji policijski uradnik Dan Cull. Tudi je dal na svojo roko aretirati krivonosca Gottschalta, ker je vedno na vse pretege ravno pred njegovim stanovanjem kričal; kako je to prišlo, da ima slednji zopet stvar v roki? Cull je bil časniki, ki je ponosno delal a podnevi spal. Seveda je bil jako jezen, ko ga je podnevi zbudil prijetni glas teh zgnubljenih Abrahamovih sinov. Neki drugi časniki, sedanjí urednik časopisa "Leader," Charles Kennedy je bil pa nekako največji povzročitelj tega alarma. Ko je bil še poročevalec magistrata, mu je ostalo dobro v spominu kako se človek počuti, ki celo noč hlepi in stika po novicah in ko gredo drugi na delo on pa v posteljo k počitku, katerega mu pa kar "zavidaajo" ti poulični kričalci s svojimi kramariji. Tako imajo ti časniki, kar so splezali po lestvi nazgor, velike zveze z zakoni, kateri jih je sedaj toliko uslišal, da se je na njih pritožbe in drezanje spravil v Clevelandu zakon: mir, po noči in po dnevu; in da to, tudi piše neke vrste človeka, ki se mu pravi poročevalec tudi ni zlagano.

KAPITALISTI SO KRIVI.

Pridejo pred sodišče.

PRODALJALCI ŽIVEGA BLAGA.

— Policija vsak dan zaloti kakšnega pustolovca, ki se bavi s živim blagom. Od brivca Wan ženo so pripeljali iz Youngstowna v Cleveland. Rekla je, da se piše Celia Davis. Policija temu imenu ni vrjela in predstavila jo je raznim zasebnim in lastnicam zloglasnih hiš in te so jo spoznale, da se piše Grace Wan, torej žena brivca Wan. Žena je nazadnje izpovedala, da jo je mož priganjal, naj kaj zasluži in tako je šla v to grdo kupčijo. Proti Wanu ima policija že toliko materijala, da se ga izžene iz Zdr. države gotovo. On pravi, da je iz Canade, nekdo pa zatrjuje, da je prišel z njim skupno iz Evrope. Policija pa pravi, da naj bo od koder si hoče. Iz Amerike bo moral iti.

SICINSKEGA OBTOŽBA POTRJENA.

DUNAJ, 25. junija. — Kasiskoo nadsodišče, je ovrglo pri tožnico radi morila Miroslava Sicinskega in potrdilo prvo sodbo. Miroslav Sicinski je 12. aprila l. l. umoril iz političnih ozirov, grofa Andreja Potockega, guvernerja Galicije. Sicinski je bil visokošolec, po narodnosti, Rusin.

NOVI KABINET.

Lukacz "prihodnji mož".

DUNAJ, 25. junija. — Kabinet Weckerla je padel in cesar je demisijski ministrom sprejel nov kabinet izročil dr. Ladislavu Lukaču. Če se novemu možu ne posreči dobiti za vladno večino, bo gotovo državni zbor razpuščen in se bo prihodnjih volitev po novem volilnem sistemu.

RAZLIČNE ČLOVESKE NARAVE.

Starec 84 let star hoče delati mlada deklica se pa za tako ljubeznjivost zahvaljuje.

— Dva berača sta zadnje soboto stala pred policijskim sodnikom McGannon. Prvi je bil 84-letni James Caldwell, aretirani radi vaganstva. Starec je odvrčal kaj takega in izjavil, da je dolgih 71 let bil mornar in delal na različnih parnikih in videl cel svet. Prosi, naj se ga usmili in naj ga pošljeje v kako pristaniško mesto, da se zopet poda na morje in si tako zasluži vsakdanji kruh. Povdarja da je zdrav in krepak čeprav ga v času dežja kaj prime po nogah.

Sodnik McGannon mu je podelil ljubo prostost.

Takoj za tem junakom pride na vrsto mlado in lepo dekle; njene oči švigajo kot strele po sodnijski dvorani. Aretirati jo je dala Associated Charities. Mlado dekle noče delati in se raje preživlja s sramoto na očeh. Obsojena je bila na 30 dni prisilne delavnice in \$25 stroškov. Starec in mladenka sta skupaj zapustila dvorano.

— Slavno občinstvo se opozarja na veliko vrtno veselico, katero priredi telovadno in podporno društvo "Slovenski Sokol," s prijaznim sodelovanjem pevskega društva "Triglav," "Prosvjete" in čeških društev "Čeh," "Havlicek" in "Cleveland," 5. julija v Lakeside vrtu.

To je prva vseslovarska veselica v Clevelandu, kjer bodo vsi slovanski rojaki pokazali svojo spretnost v telovadbi in petju. Rojaki naj se te veselice v obilnem številu udeležijo.

NAZNANILO.

Cenjenim rojakom v državi Michigan naznanjamo, da jila v kratkem obišče naš zastopnik g. Franc Jauh, kateri je pooblaščen pobirati naročnino za "Clevelandsko Ameriko".

On je tudi zastopnik Slovenske Bukvarne in ima veliko uzonev od knjig s seboj. Vse knjige pri njemu naročene, odpošlje Bukvarna, nemudoma na določeno mesto.

Rojakom ga tople priporočamo.

NAZNANILO.

Članom društva Triglav naznanjam, da se vrši redna mesečna seja dne 1. julija, 1909, v mali Knausovi dvorani, ob 8. uri zvečer.

Opozarjam vse člane še na to, da se vse gotovo udeležijo, ker je ta večer oddaja vseh društvenih čepic.

V. Kenič, tajnik, 1079 E. 64. St.

Kako se odstrani kurja očesa?

Že zadnjič sem poročal, da bodem svojo trgovino razširil in povečal. In kako se to stori? Poiskal sem svojo boljšo polovico in jo naprosil, da se upre v vso ji dano žensko močjo v eno steno zidu, jaz sam, da se uprem v drugo nasprotno steno. Rečeno storjeno! Najina mehka pleča so se uprla v zid. Stejem ena, dve, tri... in glej čudo, prostora je še enkrat toliko, trgovina je razširjena; če bi se pa kdo med rojaki pojavil, ki bi trdil da ni, naj pride sam pogledati in sicer stori napis: Ivan Špelek, 4016 St. Clair ave., kjer prodajam čevlje za vse spole; ako imaš rujače, prinesi jih k meni, jaz Ti lahko napravim lepo rdečo ali pa črno.

CLEVELANDSKA "AMERIKA"
Edini sl. dvo-tednik v Ameriki

Izdaja: Slov. tiskovna družba Amerika.

— Izlazi v torek in petek. —

Naročnina:
ZA AMERIKO \$2.00
ZA EVROPO \$3.00
ZA CLEVELAND po pošti... \$2.50

Posamezne številke po 3 cente.

Vse pošiljave, pisma, dopisi in denarne nakaznice (Money Orders), naj se pošiljajo na: Tiskovna družba "AMERIKA" 6119 St. Clair Ave. N. E. Cleveland, Ohio.

Dopisi brez podpisa in obsegajoči osebno polemiko, se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

"Clevelandska AMERIKA" The Leading Slo. Semi-Weekly Issued Tuesdays and Fridays. — Published by — The AMERIKA Publ. Co. 6119 St. Clair Ave. N. E. Cleveland, Ohio.

Subscription \$2.00 a year.

Read by 15,000 Slovenians (Kreiners) in the City of Cleveland and elsewhere.

Advertising rates on request. Tel. Cuy. Central 7387-R.

"Entered as second-class matter January 5, 1909, at the post office at Cleveland, Ohio, under the Act of Mar. 3, 1879."

No. 51. Tue. June 29, '09 Vol. 2

OTROCI AMERIKE.

Slabe strani otrok v Clevelandu. Kje je iskati najslabše strani clevelandskih otrok? To, da nimajo nobenega respekta več pred odraslimi in da preveč kolnejo. —

Vzrok je znan, a ga ni, ki bi to zlo poskušal vsaj omejiti. Tako se je izrekel neki odlični clevelandski pedagog. Pri tem vprašanju se ni gledalo na narodnost otrok, dokazalo se pa je, da so otroci inozemcev slabši, mnogo bolj pokvarjeni od otrok, druzig narodnosti — tudi nekaj slovenskih mladencev lahko tem prištevamo!

Prižobe zoper neugljlive clevelandске otroke je izdalo v posebnih zapiskih več clevelandskih otroških kolegičev in tudi nemško društvo za pedagogo, angleška sociološka in družba Alarmistov.

Nemci so v prvi vrsti obsojali svoje lastne otroke, potem sele troke drugih narodnosti, kar ni pač navada pri Nemcih, da bi sami sebe v prvo grajali. V resnici pa tudi zaslužijo, da se jih obsoja in graja. Poglejmo naše polmilijonsko mesto Cleveland. Clevelandski otrok pride v najnežnejši mladosti v dotiko z odraslečci, hodisi to na cesti, v gledališču ali doma. V svoji mladosti sliši stvari, ki niso za njegovo uho, vidi na cesti stvari, ki jih ne bi smel videti, to velja posebno za otroke, ki stamujejo "down town". —

Kar ni še za doraslega čloka, kako naj bo primerno in dobro, za mladeniča, otroka? O tem poglavju bi se dalo pisati celo knjigo, mi le mimo gredé to omenimo, ker vsak si bo to lahko sam v večjim pomeni besede in obsegu dejanja predstavljal.

Amerikancem - pedagogom, je posebno znan Anglež Moseley iz Londona. Prepotoval je cel svet v svrhu študiranja otrok, vseh narodnosti, ali saj otroke večjih narodov. Znamenito je, kako se je ta merodajen mož izrekel zaameriškoedco, tudi za otroke v Clevelandu. Pri svojih izvajanjih, je vzel le bolj iz velikiš mest, Evrope, kot Amerike. O Ameriki se je izrekel sledeče "Amerika nima v resnici več otrok, temveč je to predozorelo, preradovadno, slutvo - modro plemie, malh možje in še bolj majhne otroke".

Moseley se je dosti jasno in odločno izjavil o ameriški nedorasli mladini. Je li te besede za grajati? To hočemo tu razpravljati in poizvedeti in sicer na kratko.

Krivdca, da so otroci Amerike preradovedni, (seveda tu mislimo tudi clevelandsko dečo), ima prvo angleško - ameriško časopisje. Kaj dela k temu, judovski - ameriško časopisje? Ne prinaša čitateljem nič stvarnega; za to se pa tem bolj trudi, da natise in priobči ja kaj pikantnega, to obširno popisano in če le mogoče še zvočno ilustrirano. Mladostne zločince se poveličuje, čes, to je "smart boy". —

Časopisje se bavi z najumazanejšimi stvarmi velikega mesta kot je Cleveland. Mladini je časopisje pristopno v popolni mieri, je nekako vir njegove izobrazbe, stran šole; (v stvari domovini služi v prostransko izobrazbo mladini dobra knjiga, še-le pozneje časopisop. ur.) Sčznani se tako z vsemi skrivnostmi velikega mesta. Še več! Ona, (mladina) tja tudi zahaja! Drugič je dosti temu kriva odgoja otrok, stariši sami, ki posebno v Clevelandu dopuste, da otroci v navzočnosti staršev, brez vsakega strahu kolnejo ali se nespodobno vedejo. Clevelandski mladci in — mladenke, se ne sramujejo, močno zagrmeti, z najbolj znanim "damn" ali pa še "fool" zraven. Pri "babčikih" (če so v moči to spregovoriti) jenaivnim staršem to v veselje, ravno tako raznim tetam ali starim materam, pozneje ko gre otrok v šolo, je ta izrek v navadi, kar pomeni po naše: železna srajca!

Pustimo na stran o tem daljšo polemiko in o krivdi sploh, radi pomanjkanja prostora. Rečemo pa, da clevelandski otrok ni več otrok. Clevelandski otrok nimn več nobenega spoštovanja pred starši, njegovimi predstojniki ali pred odraslečci. Ameriški, oz. clevelandski otrok kolne, kaže in dela v rani mladosti nespodobnosti, ne da bi se zavedal, da to kar dela, ni prav. — mu tega tudi nihče ne pove, kaj še prepoveduje. —

Seveda so otroci velikih evropskih mest tudi izprideni, ali na to se tu ne smemo ozirati, kaj drugod delajo, glejmo in delujmo, da bo naša mladina drugače odgojena, da nam obrodí sad, ne pa trnje.

Se enkrat. Največ so tem razmeram krivi sami starši in popustljivi učitelji in učiteljice, ki se še ne zavedajo njih zvišenega stanu. Mi poznamo slabosti otrok, ampak možje in žene, ki bi v času ko je potreba prijeti za sredstvo, da odžene vse zlo, ki išče otroke, teh mi ne poznamo; oni so, ki nosijo ta greh nad lastnimi otroci. —

PRIŽIGALEC

Spisal: H. Sienkiewicz.

Priredil za "Clevelandsko Ameriko" Podravski

K O N E C

Vrhu tega je postal še mističen. Nežne plave njegove oči so jele biti podobne očem otroka ter so zrlé neprestano nekam v daljavo. V neprestanem tem zapiranju se pred svetom in pred ljudmi, nehal je starec izgubljal zavest svoje individualitete, nehal je biti svojo samostalna celota in končno se je strinjal s vsem tem, kar ga je obkoljevalo. Ni pa dosti ubigal nad tem; samo čutil je to; končno pa se mu je zdelo vse; nebo, voda, njegov skalnat otočič, svetilnik in zlati pas peska, napeta jadra in čajke, odseka in plima kot odlič nekakšnega velikega bitja in kot ena ogromna, tajnostna duša; on sam pa se je vgrezal v to tajnost ter čutil bližino one duše, kako ona v vsem živi in diše. Pa se je vtapljal, zagugal in pozabljaj tudi on: v tej svoji omejenosti lastne individualnosti, v temu polubedenju in v zapiranju je našel tako več

lik mir, da je bil že skoro podoben smrti.

III.

Toda napočilo je sprebujenje.

Enkrat, ko mu je čolnič pripeljal vodo in živež, je Slavinski, ki je dospel za uro pozneje raz stolpa, zapazil, da je poleg navadnega blaga še eden zavojček več, nego navadno. Na zavojčku so se nahajale poštné znamke Združenih držav in razločno napisan naslov "Slavinski Esq." na debeln platnu ki se rabi za jadra. Starec, poln radovednosti, je razrezal platno ter zagledal v zavojku knjige; vzel je eno v roke, jo pogledal in položil nazaj, pri čemur so se mu jele roke močno tresti. Zaslonil si je z roko oči, kakor bi jim niti ne verjel; zdelo se mu je, da se mu sanja, kajti knjiga je bila poljska. Kaj je imelo to pomeniti? Kdo bi mu mogel poslati knjige? V prvem hipu je očividno pozabil, da je ob začetku svoje službe na svetilniku čital v od konzula mu posojenem Heraldu vest o osnovi poljskega društva v New Yorku in da je dotičnemu odposlal polovico svojega mesečnega zaslužka, s katerim ni imel kaj početi na stolpu. Družba mu je iz hvaležnosti poslala svoje knjige. Pa so mu torej dospеле po naravni poti, toda v prvem hipu se starec ni mogel spoprijazniti s to zadevo. Poljske knjige v Aspinwallu, na njegovem stolpu, sredi njegove samote to je bilo zanj nekaj nenavadnega; nekakšen dih iz nekdanjih časov: nekakšen čudež. Sedaj se mu je dozdevalo kakor onim veslarjem sredi noči, da ga je pošiljalo nekaj z glasom zelo ljubljenim in že uprav pozabljenim. Presedel je nekaj časa z zaprtimi očmi ter bil uprav gotov, da kadar oči odpre, pa spamec zgine. Ne! Odprt zavoj je ležal razločno pred njim, osvetljen od bleska popoldnevnega solnca, a na njem ona odprta knjiga. Ko je starec znovič stegnil roko po njej, je slišal sredi tišine vtrpanje lastnega srea. Pogledal je: bili so stih. Zgoraj je stal napisan z velikimi črkami naslov, spodaj pa ime pisateljevo. To ime Slavinskemu ni bilo tuje; znanu mu je, da ono pripada k imenom velikih pesnikov, katerega izdelke je čital že v svojih tridesetih letih v Parizu! Potem, boreč se v Algiru in na Španjelskem, je čul od rojakov od čim dalje bolj naraščajoči slavi velikega veščaka, toda takrat se je bil že tako privadil puške, da knjig niti ni jemal v roke. V devet in štiridesetem letu se je odpeljal v Ameriko in v svojem klavirtežkem življenju, kakoršno je sprovajal, se uprav nikdar ni srečal s Poljaki, ter ni dobil v roke poljskih knjig. Se s tem večjo naglico in tem živješe vtripajočim srečem je obrnil naslovni list. Zdelo se mu je, da se na njegovem samotnem otoku godi nekaj svečnega. V resnici je bil to trenutek velikega miru in tišine. Ure v Aspinwallu so že odbile peto popoldune. Jasnega dneva ni pokrival noben oblakič, samo nekoliko čajk je letalo po ozračju. Morje je bilo razburkano. Valovi ob obrežju so zgol potihoma šumeli, ter se nežno razškopili po pesku. V daljavi so se smejale bele hiše Aspinwalla in mične skupine palm. V resnici je vladala tu povsod naokrog nekakšna slavnostna tišina. Nakrat pa je oglasil v tem miru prirode tih in tresoč se glas starčev, ki je čital glasno, da bi sam sebe tem bolje razumel:

"O Litva, moj dom, ti si kakor zdravje. Le sam on te zna ceniti, ki te je izgubil. Danes pa lepo to tvojo v njeni krasoti. Gledam in opisujem, ko koprnim po tebi."

Dalje ni mogel čitati. Črke so mu jele plesati pred očmi, v prstih se mu je nekaj vtrgalo ter šlo nalič vala od srca čim dalje višje in višje, zapiralo mu govornico ter ga stiskalo za gr-

lo. Trenutek še; a premagal se je in čital dalje:

"O Gospa sveta, ki jasno braniš Censtohovo, ki se vernikom svojim smehljáš v Novogradu ter se lesketaš v "Ostrej brani" (durili) milostivo; ki si kot otroka mi po čudežu vrnila zdravje, ko me je mati jokaje Tebi darovala,

ko sem skoro mrtve še odprl trepavnice ter takoj zamogel iti peš k tvojemu pragu,

Sem z urnnimi koraki hitel hvaliti Boga, Tako tudi nas povrneš v domovine krilo..."

Prižigalec

Razburkan val je razdril jez volje. Starec je zahtel ter se zgrudil na tla; njegovi beli lasi so se zmešali s pobrežnim peskom. Že je bilo temu štiri-deset let, odkar ni videl več domovine in Bog sam vedi koliko, odkar ni slišal več maternega jezika, a tu je med tem ta gorvica dospela do njega sama — preplavala morje in ga nala osamljenega na drugi zemeljski polokrugli, tako ljubljena, tako draga, tako zala! V ihtenju, kakoršno ga je pretresalo, ni bilo bolečin, marveč zgolj nakrat sprebujena neizmerna ljubezen, poleg katere gine vse drugo... Zdelo se ti je, da je s tem jokom prosil odpusčanja to ljubljeno, oddaljeno domovino, da se je že tako postaral, tako zrasel s to zapuščeno skalo, da je le malo manjkalo, da ni ugasnilo povsem v njem koprenje po domovini. In sedaj se je "vračal po čudežu" — radi tega se je tudi sree kar trgalo v njem. Čajke so priletele nad svetilnik ter kričale, kakor bi se vznemirjale radi svojega starega prijatelja. Napočila je ura, ko je z ostanki svoje hrane kmil te živali, radi tega jih je priletelo nekoliko raz svetilnika celo tje kaj k njemu. Na to jih je priletelo še več, ki so ga jele lahno ščipati s kljunčki ter mahati s perutnicami nad njegovo glavo. Šum perutnic ga je zbudil. Najokavši se do sittega, je imel sedaj na licu nekak mir čutil se je kakor spre-menjen: raz očij si nosi raz-

nekakšno navdušenost. Melanično je razdal svo svojo hrano tičem, ki so kriče planili po nje, sam pa je znovič vzel knjigo v roke. Solnce je bilo že prejadralo vrtove in deviski gozd Paname ter zapadalo polagoma za rokav v drugo morje. Pa tudi atlantsko morje je bilo še polno bleska; bilo je še dovolj svetlo, torej je starec čital dalje:

Torej odnesi dušo mojo kopr-nečo K tem gričem lesnim, k tem lokam zelenim

Sele mrak mu je zatrl črke na belih straneh; mrak kratak kakor bi trenil. Starec opre glavo ob skalo in zapre oči. In takrat je "Ona, ki je branila Censtohovo", vzela njegovo dušo ter jo prenesla na "te poljane pobarvane z raznim žitom". Na nebu so se še svetili dolgi, ru-deči in zlati prodi in po teh prodih že letel on proti ljubljeni krajini. Zasumeli so mu v ušesih smrekovi gozdi, zahrmele domače reke. Pa je videl vse, kakor je bilo to svoje dni. Vse ga je povpraševalo: Ali se spominjaš? On se je spominjal: končno pa je videl prostrano polje, meje, livade, gozde in vasi. Že je bila noč! Ob tem času je navadno njegov svetilnik že metal svojo svetlobo po zelenkastih morskih valovih — toda starec se nahaja sedaj v svoji rojstni vasi. Stara njegova glava se mu nagiblje k prsim in sanja. Slike se mu predstavljajo urno in nekoliko neredno pred očmi. Ne vidi rojstne hišice, ker jo je bila ugonobila vojna; ne vidi ne očeta niti matere, ker sta mu umrla, ko je bil on še otrok; vsakega pa vidi vas kakor bi jo bil zapustil šele včeraj; celo vrsto koč z lučmi v okenah, ograje, mlin, ki je ropotal vse noč ter bil spremljan njegov ropot s vrgljenimi zali. Sreča, da je mogoče stati

tej rojstni svoji vasi na straži; sedaj se mu ta slika znovič predstavi pred očmi. Evo znovič je vstan ter stoji na straži, od daleč ga gleda krčma s plamečimi očmi, iz katere je tudi odmevalo petje in trušč sredi nočne tišine, glasovi gosli in basa. "Uha — uha!" Evo ulani so kresali s podkami iskre, da je jelo že njeptu predsedati samemu na konju. Ure so tekle leno, naposled so luči ugasnile in v temer je seglo oko, bila je

videti samo tema, nepredorna tema. Megla se je dvignila z livad ter zagrnila vse obzorje z belkastim ogrtačem. Rekel bi človek, da gleda morje. Vendar to so le livade; čez malo časa se že oglasi prepelica ter vod-domci razgole pol tišičja. Noč je mirna in hladna, prava poljska noč. V daljavi šumi smrekov gozd vetra... nalik morskimi valovom. Kmalu pobeli svet vshod, pa tudi petelini jamejo že peti. Drug drugemu se oglašajo od hiše do hiše; naposled jamejo kričati tudi žerjavi nekeje v ozračju. Ulan se čuti nekako svež, poln življenja. Pogovarjali so se nekaj o jutrajšnji bitki. Hej, pa pojde tudi on, kakor pojdejo tudi drugi s krikom in frfolenjem praporčkov. Mlada kri kipi nalik kropu, dasiravno jo hladi nočni hlad. Toda evo, že svita, svita! Noč jame bledeti. Pa se jamejo pojavljati iz teme gozdi, grmičje, vrsta koč, mlin, topole. Vodnjaki na motovilo škripljejo slično kositrrenemu praporčku na svetilniku. Kako draga in krasna je ta v rožnati jutranji zarji! Tako mila in tako draga!

Tiho! Snječa straža čuje, da se nekdo bliža. Gotovo pridejo menjati stražo.

Nakrat se oglaš neki glas nad Slavinskim.

"Hej, starec! Vstanite! Kaj vam je?"

Starec odpre oči ter z začudenimi očmi gleda človeka, ki je stal pred njim. Ostanek snu se bori z istinitostjo v njegovi

glavi. Končno senobleidingibne popolnoma. Pred njim stoji Johns, stražnik pristaje.

"Kaj je to? Ali ste bolan?"

"Ne."

"Niste prižgali svetilnice. Radi tega zgubite službo. Ladjaja iz San Geromo se je razbila na pesku; sreča še, da nihče ni vtonil sicer bi vas postavili še pred sodišče. Pojdite z menoj, vse drugo začnete pri konzulu."

Starec obledi; zares v tej noči ni prižgal svetilnice.

Čez nekoliko dni pozneje so videli Slavinskega na palubi ladje, jadraječe iz Aspinwalla v New York. Revez je zgubil službo. Pred njim se je odprla zopet nova klatoviteža prihodnost; veter je znovič odtrgal ta list, da ga je jel metati po kopnem svetu in po morju, da je znovič znašal nad njim svojo jezo. Torej se je tudi starec čez nekoliko dni upognil in postaral, le oči so se mu čudno lesketale. Na tem svojem novem potovanju je samo nosil na prsih ono knjigo, katero je sedaj pa sedaj potipal z roko, kakor boječ se, da se mu ne bi zgrubila...

RAZNOTEROSTI.

Poslednja volja. — Pred kratkim na Dunaju umrl učitelj v pokouju Anton Lipovec je v svoji oporoki zapustil ubožnemu zakladu vasi Koroška Bela, politični okraj Radovljica, 500 kron, in ravnateljstvu c. k. državne gimnazije v Kranju za ondodni šolski podporni zaklad tudi 500 kron.

Stavka kavarniških natakarev v Budimpešti se je izjalovila. V 27 kavarnah je stavkalo 200 natakarejev.

Beg carice - vdove iz Benetk. "Petit Parisien" poroča iz Benetk, da je carica - vdova, ki je bivala z angleško kraljico v Benetkah, nenadoma kakor v begu zapustila mesto. Kolodvor in Canal Grande je bil zastra-

Velikanski morski viharji. — Iz San Sebastiana poročajo, da so ondi na morju divjali velikanski viharji. Okolu šestdeset ladij se je potopilo, nad sto oseb utonilo.

Milijarda samomorilec. — V Parizu se je izneznane vzroka ustrelil ameriški milijard William Stanford.

SLOVENSKEMU OBČINSTVU V ELY, MINN.

Tukajšnjim slovenskim trgovcem naznanjam in se priporočam, da sprejemam razne oglase in tiskovine, kakor naznanila, lepake, pisalni papir, zalepke i. t. d. Za lično in pravilno delo jamčim. Cene zelo ugodne. V zalogi imam raznovrstne molitvenike, povesti, romane, poučne in zanimive knjige, slovenske in angleške. Slovenskim društvam se priporočam, da kadar potrebujejo društvene pravilne knjižice in druge tiskovine, da se vedno zaupno obrnejo do mene.

JOS. J. PESHEL, zast. lista "Cl. Amerika" Box 165, Ely, Minn.

Oglasite se pri McKenna na prvo!

V slučaju ako želite kupiti hišo in lote Vam najboljše postreže naša firma. Nas priporočajo vse clevelandске banke in tudi drugi zasebniki, ki so bili nekdanj naši odjemalci. Sedaj je na razpolago hiša na Addison Rd. št. 993; obsega 9 sob, za dve družini. Lot in zraven hlev za \$2100.00

Vprašaj pri McKenna Bros. 1365 E 55 St. blizu St. Clair.

49-57

Tel. Cuy. Central 7387-R.

TISKOVNA DRUŽBA

"AMERIKA"

Prvi slov. dvo-tednik.

6119 St. Clair Ave. N. E. - - Cleveland, Ohio.

IZDELUJE:

VSAKOVRSNE TISKOVINE kakor račune v vseh oblikah zavitke, pismeni papir i. t. d. Vizitnice raznih oblik. Vabila in lepake. (plakate.) i. t. d.

VSE TISKOVINE za podporna ali druga društva, kakor pravila, poročila, zalepke, pismeni papir i. t. d. in vsa v knjigovoznico spadajoča dela.

PRODAJA raznih knjig in razglednic.

VSAKO DELO se izvrši točno, okusno in po najnižjih cenah.

Pošiljamó denar na vse strani sveta, najhitreje in varno. Za Združene države smo v zvezi z American Express Company.

Prodaja parobrodskih listkov

